βιβλιοπαρουσίαση

ΝΙΚΟΣ ΣΑΛΤΕΡΗΣ
Σχολικός σύμβουλος-Συγγραφέας

Η θεραπεία του Σοπενάουερ

του Irvin D. Yalom

Οι περισσότεροι από εμάς ίσως γνωρίζουν ήδη τον Irvin D. Yalom. Παγκοσμίως γνωστός καθηγητής Ψυχιατρικής, με σημαντικό κλινικό και ερευνητικό έργο, συγγραφέας του εξαιρετικά διαδεδομένου εγχειριδίου υπαρξιακής ψυχοθεραπείας (Existential Psychotherapy), καθώς και του Theory and Practice of Group Psychotherapy, από το οποίο διδάσκονται τις βασικές αρχές της ομαδικής ψυχοθεραπείας ειδικευόμενοι ψυχίατροι σ' όλο τον κόσμο, διάλεξε τη λογοτεχνία ή ορθότερα η λογοτεχνία τον διάλεξε, στα χρόνια της ωριμότητάς του. Ίσως γιατί θεώρησε ότι ο λόγος της τέχνης αποτελεί το ιδανικό όχημα διάδοσης, εμβάθυνσης και προέκτασης του διδακτικού του έργου, όπως υποστηρίζει και ο ίδιος, ίσως πάλι γιατί τον μάγεψε ο λόγος, ως όχημα και εκφραστής της ανθρώπινης ψυχικής πολυπλοκότητας.

Σε κάθε περίπτωση η ερμηνεία των αποφάσεων και ενεργειών μας, όπως διδάσκει και η Ψυχιατρική, δεν είναι μονοδιάστατη και αποκλειστική.

Σε μας η απόφασή του αυτή χάρισε δύο εξαιρετικές συλλογές διηγημάτων: «Ο δήμιος του έρωτα» και «Η μάνα και το νόημα της ζωής» αλλά και τρία μυθιστορήματα: «Το ντιβάνι», «Όταν έκλαψε ο Νίτσε», καθώς και το πρόσφατο «Η θεραπεία του Σοπενάουερ», όπου ξετυλίγονται ανθρώπινες ιστορίες μέσα από την ανάδειξη των δομικών στοιχείων της ύπαρξης, με φόντο πάντα την ψυχοθεραπεία. Ιδιαίτερα στα δύο μυθιστορήματα που αναφέρονται στον Νίτσε και στον Σοπενάουερ, τους φιλοσοφικούς προπάτορες της ψυχανάλυσης, ο συγγραφέας επιχειρεί με εξαιρετική μαεστρία να συνδυάσει το σήμερα με το χτες διαμέσου ενός ιδιόρρυθμου θεραπευτικού διαλόγου που φωτίζει, εκτός από τις ρίζες της ψυχανάλυσης, τα μείζονα υπαρξιακά ερωτήματα.

Οι απαντήσεις σε αυτά επηρεάζουν τις καθοριστικές αποφάσεις ζωής που καθένας από εμάς λαμβάνει κάποτε. Ταυτόχρονα, ο πανεπιστημιακός δάσκαλος Yalom υποδεικνύει τι πραγματικά αποτελεί ίαση και περιγράφει τις ιδιότητες που οφείλει να διαθέτει ο επιστήμονας, αλλά και άνθρωπος, θεραπευτής.

Στη «Θεραπεία του Σοπενάουερ» τα παραπάνω χαρακτηριστικά στοιχεία του έργου Yalom παρουσιάζονται περισσότερο ανάγλυφα και ιδιαίτερα ώριμα λογοτεχνικά. Η πλοκή της διήγησης δένεται αψεγάδιαστα με αποσπάσματα από το έργο του ρομαντικού φιλοσόφου, που αναζήτησε στη συγκρότηση του φιλοσοφικού του σύμπαντος και του τρόπου ζωής του την αυτοθεραπεία του, κατακτώντας την μόνο λίγο πριν το τέλος της ζωής του. Εξάλλου, σ' αυτό το σημείο του βίου, το κρισιμότερο και ιδιαίτερα ευαίσθητο στον υπαρξιακό και φιλοσοφικό στοχασμό, εισάγεται απρόσμενα και ο πρωταγωνιστής του μυθιστορήματος, ο θεραπευτής Τζούλιους Χέρτσφελντμ (το alter ego του συγγραφέα), όταν ένας από μας, ο δερματολόγος και πρώην ασθενής του Μπομπ, του ανακοινώνει το ανείπωτο: ο σπίλος που ανακάλυψε στην πλάτη του στο ετήσιο check up, σύμφωνα με τον τυφλοσούρτη της Δερματολογίας ABCD (ασυμμετρία, περίγραμμα, χρωματισμός, διάμετρος) είναι εξαιρετικά ύποπτος. Η βιοψία επιβεβαιώνει τις υποψίες του φίλου Μπομπ, που μεταβάλλεται σε άγγελο θανάτου: μελάνωμα. Ο χρόνος μεταβάλλεται αυτόματα από αδιάφορο ή ψυχαναγκαστικό μέγεθος σε πεπερασμένο. Πώς θα διαχειριστεί ο ψυχίατρος το τέλος που πλησιάζει; Πανικόβλητος ή κάνοντας αυτό που αγάπησε σε όλη του τη ζωή;

Η απάντηση του Yalom είναι ένα βιβλίο που ταξιδεύει στα όρια της ανθρώπινης ελευθερίας και βούλησης. Η εξαιρετική μετάφραση των Ε. Ανδριτσάνου και Γ. Ζέρβα, καθώς και το ιδιαίτερα κατατοπιστικό εισαγωγικό τους σημείωμα μας έδωσαν κάτω από τα άγρυπνα μάτια των Εκδόσεων Άγρα ένα βιβλίο πολύτιμο ανάγνωσμα.

Τέτοιας ποιότητας που η ρήση του Σοπενάουερ δεν φαντάζει πια υπερβολική: «Χωρίς τα βιβλία θα είχα βρεθεί εδώ και καιρό σε απόγνωση».